

dr hab. Aleksandra Kubas-Kruk prof. AMKL

Wrocław, 10.11.2024 r.

Sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna wokalistyka

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu

Recenzja pracy doktorskiej pani Yirong Xia

Zlecniodawca recenzji

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, Wydział Wokalno-Aktorski, pismo z dnia 24.06.2024, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Ocena dzieła artystycznego

Praca doktorska Pani Yirong Xia składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz pracy pisemnej pt. ***Wybrane arie mezzosopranowe z oper francuskich drugiej połowy XIX wieku. Analiza technik wykonawczych i interpretacja arii oraz ich zastosowanie w nauce śpiewu w Chinach.***

Dzieło artystyczne stanowi nagranie arii operowych francuskich kompozytorów drugiej połowy XIX wieku. Mezzosopranowe arie wykonała pani Yirong Xia, a partię fortepianu zrealizowała pani Wang Xiang. Nagrania dokonano w 2024 roku, a reżyserem dźwięku był Wiktor Szymański.

Dołączona płyta zawiera następujące arie:

1. *H. Berlioz – D’amour l’ardente flemme...* - aria Małgorzaty z IV aktu opery *Potępienie Fausta*
2. *C. Saint-Saëns – Printemps qui commence...* - aria Dalili z I aktu opery *Samson i Dalila*
3. *C. Saint-Saëns – Amour, viens aider ma faiblesse...* - aria Dalili z II aktu opery *Samson i Dalila*
4. *C. Saint-Saëns – Mon coeur s’ouvre a ta voix...* - aria Dalili z II aktu opery *Samson i Dalila*
5. *J. Massenet – Werther, Werther...* - scena Charlotty z II aktu opery *Werther*
6. *J. Massenet – Va! Lasse couler mes larmes* – aria Charlotty z II aktu opery *Werther*
7. *A. Thomas – Connais – tu le pays...* - aria Mignon z I aktu opery *Mignon*

Otwierająca płytę aria Małgorzaty z IV aktu opery *Potępienie Fausta - D’amour l’ardente flemme...* Hectora Berlioza należy do jednej z najbardziej znanych francuskich arii XIX wieku. Doktorantka wykonała tę arię starając się ukazać delikatność postaci. W głosie można zauważyć miękkość i ciepłą barwę. Niestety w wykonaniu wielu fraz zabrakło poprawnej intonacji, jak choćby w pierwszej otwierającej utwór frazie. Ponadto należy zwrócić uwagę na mało staranną dykcję. Nade wszystko brakuje mi zróżnicowania dynamicznego oraz techniki *messa di voce*, której nie powinno zabraknąć w tak ekspresyjnym i pełnym tęsknoty utworze.

Kolejnym utworem zarejestrowanym na płycie jest słynna aria Dalili *Printemps qui commence...* z I aktu opery *Samson i Dalila* Camille’a Saint-Saëns. Należy zwrócić tu uwagę na miękkość i delikatność prowadzenia fraz oddających piękno i nadzieję budzącej się wiosny oraz należyte nieforsowne osiągnięcie niskich tonów, a co za tym idzie odpowiednie ich skoncentrowanie i brzmienie. Tej miękkości zabrakło nieco na wysokich tonach występujących w arii. We frazach o opadającej melodyce zabrakło też dążenia do miejsc kulminacyjnych osiągniętych na niskich tonach. Również w tej arii zauważyć można mało staranną dykcję.

Następną arią zarejestrowaną na płycie jest ***Amour, viens aider ma faiblesse...*** - aria Dalili z II aktu opery ***Samson i Dalila*** Camille'a Saint-Saënsa. Charakterystyczny dramatyczny prolog poprzedzający arię zaśpiewany został z należytą starannością i dobrą dykcją. Długie liryczne frazy docelowej arii wykonane zostały miękko, a głos doktorantki brzmi ciepło. W kilku miejscach zabrakło mi nieco utrzymania legata w prowadzonej linii melodycznej oraz zastosowania w głosie techniki *messa di voce* na ostatnich dźwiękach frazy (np. 15:12 do 15:31 czy 16:53 do 17:09).

Camille Saint-Saëns – ***Mon coeur s'ouvre a ta voix...*** - aria Dalili z II aktu opery ***Samson i Dalila***. Utwór ten jest obok arii z opery Carmen Georga Bizeta najczęściej wykonywanym przez mezzosopranistki. Jego popularność i pewnego rodzaju obciążenie towarzyszące śpiewaniu tak znanej kompozycji niesie pewną trudność. Aria została wykonana poprawnie, wyrównanym głosem o przyjemnej barwie. Być może w wyniku wielokrotnego wcześniejszego słuchania tej słynnej arii przez wybitne mezzosopranistki, wykonanie doktorantki pozostawia jednak niedosyt. W moim odczuciu, w śpiewie pani Xia zabrakło finezji i ekspresji. W ostatniej kulminacyjnej frazie na słowach *Je t'aime* zauważyć należy niedokładną intonację.

Jules Massenet – ***Werther, Werther...*** - scena Charlotty z II aktu opery ***Werther***. Scena ta pełna sprzecznych emocji, które kierują główną bohaterką niesie za sobą duże wyzwanie wokalne. Wszelkie zmiany emocjonalne uwydatnione w muzyce powinny być tu słyszalne w głosie. Frazy prowadzone są ze starannością przez panią Yirong Xia, która dba o to, aby dźwięki były okrągłe i nasycone. Brakuje mi jednak różnorodności barwowej i dramaturgicznej w głosie. Wyraźnie słychać, że doktorantka chętnie i z łatwością śpiewa niskie tony, natomiast wyższe dźwięki takie jak e^2 i f^2 sprawiają jej trudność, a ges^2 jest sforsowany.

Jules Massenet – *Va! Lesse couler mes larmes* – aria Charlotty z II aktu opery *Werther*. Doktorantka poprowadziła linie melodyczne tej przejmującej arii z należytą starannością, ze szczególną dbałością o artykulację *legato*. Nieco zabrakło mi w wykonaniu tego utworu wyrazistości słowa i ekspresji. Przydałaby się również większa dbałość o intonację – zwłaszcza na dźwięku f^2 .

Ambroise Thomas – *Connais – tu le pays...* - aria Mignon z I aktu opery *Mignon*. Aria ta utrzymana jest w pogodnym i spokojnym charakterze, co zostało dobrze oddane w interpretacji doktorantki. Głos pani Yirong Xia brzmi ciepło i nastrojowo w utworze. Mezzosopranistka przykładą szczególną uwagę do właściwego prowadzenia fraz w artykulacji *legato*. W wykonaniu tego utworu zabrakło mi wyrazistości dykcyjnej. Słysząc również, że dźwięki es^2 i f^2 stanowią dla śpiewaczki spore wyzwanie – zaśpiewane są zbyt forsownie oraz nieprecyzyjnie pod względem intonacji.

Ocena opisu dzieła artystycznego

Do zarejestrowanego na płycie CD dzieła artystycznego dołączona została praca pisemna pt. ***Wybrane arie mezzosopranowe z oper francuskich drugiej połowy XIX wieku. Analiza technik wykonawczych i interpretacja arii oraz ich zastosowanie w nauce śpiewu w Chinach.*** Praca stanowi opis dzieła artystycznego, które składa się z wprowadzenia, czterech rozdziałów (wraz z właściwymi im podrozdziałami), podsumowania, podziękowań, wykazu tabel i przykładów nutowych, a także bibliografii.

Rozdział 1. *Arie mezzosopranowe w operze francuskiej drugiej połowy XIX wieku* posiada podrozdziały: 1.1 Francja w drugiej połowie XIX wieku, 1.1.1. Sytuacja polityczna i kulturowa Francji, 1.1.2. Rozwój opery francuskiej, 1.2. Rozwój głosu mezzosopranowego w operze francuskiej drugiej połowy XIX wieku, 1.2.1. Pojawienie się mezzosopranu koloraturowego, 1.2.2 Pojawienie się ról mezzosopranowych we francuskiej operze lirycznej. W rozdziale tym doktorantka opisała rozwój opery francuskiej w kontekście sytuacji politycznej i kulturowej Francji w drugiej połowie XIX wieku. Omówiła rozwój głosu mezzosopranowego ze szczególnym uwzględnieniem mezzosopranu koloraturowego, a także ról mezzosopranowych pojawiających się we francuskiej operze.

Rozdział 2. Wybrane role mezzosopranowe w operze francuskiej drugiej połowy XIX wieku zawiera następujące podrozdziały: 2.1. Postać Małgorzaty z opery *La damnation de Faust* Hectora Berlioza, 2.1.1. Hector Berlioz – nota biograficzna, 2.1.2. Okoliczności powstania opery *Potępienie Fausta*, 2.1.3. Zarys fabuły opery *Potępienie Fausta*, 2.1.4. Postać Małgorzaty, 2.2. Dalila z opery *Samson et Dalila* Camille’a Saint-Saënsa, 2.2.1. Camille Saint-Saëns – nota biograficzna, 2.2.2. Okoliczności powstania opery, 2.2.3. Zarys fabuły, 2.2.4. Postać Dalili, 2.3. Charlotta z opery *Werther* Jules’a Masseneta, 2.3.1. Jules Massenet – nota biograficzna, 2.3.2. Okoliczności powstania opery, 2.3.3. Zarys fabuły, 2.3.4. Postać Charlotty, 2.4. Mignon z opery *Mignon* Ambroise’a Thomasa, 2.4.1. Ambroise Thomas – nota biograficzna, 2.4.2. Okoliczności powstania opery, 2.4.3. Zarys fabuły, 2.4.4. Postać Mignon. W powyższym rozdziale doktorantka szczegółowo i rzetelnie opisała charakterystykę głównych bohaterek wybranych oper. Dokładnie omówiła okoliczności powstania i zarys fabuły danego dzieła oraz przedstawiła noty biograficzne każdego z kompozytorów.

Rozdział 3. Analiza wybranych arii mezzosopranowych posiada następujące podrozdziały: 3.1. Analiza arii Małgorzaty z opery *La damnation de Faust*, 3.1.1. Analiza muzyczna arii, 3.1.2. Problemy techniczne i interpretacyjne arii Małgorzaty, 3.2. Analiza arii Dalili z opery *Samson i Dalila* Camille’a Saint-Saënsa, 3.2.1. Analiza arii *Printemps qui commence* (*Wiosna, która się zaczyna*), 3.2.2. Problemy techniczne i interpretacyjne arii, 3.2.3. Analiza muzyczna arii *Amour, viens aider ma faiblesse* (*Miłości, przyjdź pomóż mojej słabości*), 3.2.4. Problemy

techniczne i interpretacyjne arii, 3.2.5. Analiza arii *Mon coeur s'ouvre a ta voix* (*Moje serce otwiera się na twój głos*), 3.2.6. Problemy techniczne i interpretacyjne arii, 3.3. Analiza arii Charlotty z opery *Werther* Jules'a Masseneta, 3.3.1. Analiza arii *Werther, Werther...*, 3.3.2. Problemy techniczne i interpretacyjne arii, 3.3.2. Analiza arii *Va! Laisse couler mes larmes*, 3.3.3. Problemy techniczne i interpretacyjne arii, 3.4. Analiza arii Mignon z opery *Mignon* Ambroise'a Thomasa, 3.4.1. Analiza muzyczna arii, 3.4.2. Problemy techniczne i interpretacyjna arii. W tej części pracy pani Yirong Xia szczegółowo zanalizowała każdą z arii. Zwróciła uwagę na problemy techniczne i interpretacyjne. Przeprowadziła analizy z dużą dokładnością, zwracając także uwagę na odzwierciedlenie tekstu w muzyce.

Rozdział 4. Zastosowanie mezzosopranowych arii operowych w nauczaniu śpiewu zawiera poniższe podrozdziały: 4.1. Aktualna sytuacja w nauczaniu mezzosopranu w Chinach, 4.1.1. Problemy napotymane przez studentów, 4.1.2. Problemy napotymane przez nauczycieli, 4.2. Metody nauczania mezzosopranu, 4.2.1 Określenie typu głosu, 4.2.2. Ćwiczenie podstaw śpiewu, 4.2.3. Wybór odpowiedniego repertuaru. Interesującym aspektem poruszonym w tym rozdziale jest zwrócenie uwagi na problemy związane z nauką i nauczaniem śpiewu w Chinach. Problemy te są często adekwatne z tymi napotykanymi w Polsce. Doktorantka zwróciła słusznie uwagę na wpływ budowy aparatu głosowego i ciała na rodzaj głosu. Trafnym spostrzeżeniem w tym rozdziale jest również poruszenie kwestii naturalności i prostoty w śpiewie, a także wykorzystywanie naturalnej wymowy głosu. Pani Yirong Xia zwraca także uwagę na odpowiedni dobór repertuaru na danym etapie rozwoju młodego śpiewaka, co w moim odczuciu jest jedną z najważniejszych kwestii w nauczaniu śpiewu.

Konkluzja

Praca doktorska Pani Yirong Xia w sposób dokładny i badawczy porusza problematykę wybranych arii mezzosopranowych z oper francuskich drugiej połowy XIX wieku. Szczegółowa analiza oraz poruszone problemy techniczne i interpretacyjne wybranych arii, opis rozwoju głosu mezzosopranowego w kontekście historycznym, a także problemy napotymane przez studentów i nauczycieli w Chinach oraz tamtejsze metody nauczania śpiewu są warte uwagi. Wybrany przez doktorantkę repertuar to jedno z najpiękniejszych, a zarazem najtrudniejszych arii napisanych na mezzosopran. Stanowią one niewątpliwie wielkie wyzwanie dla wykonujących je śpiewaczek. Pani Yirong Xia udało się w wielu aspektach sprostać tym wymaganiom. Doktorantka reprezentuje dobry poziom wykonawstwa artystycznego. W repertuarze tym jej głos brzmi miękko i okrągło. Dodatkowym atutem jest poprawna wymowa języka francuskiego, choć niekiedy warto byłoby zwrócić uwagę na bardziej dokładną dykcję. Niestety niedoskonałości techniczne wykonania takie jak np. nieprecyzyjna intonacja, zbyt forsownie wykonywane wysokie tony, czy brak zastosowania techniki *messa di voce*, która w tym repertuarze byłaby wielce wskazana, pozostawiają pewien niedosyt. Uważam, że praca doktorska Pani Yirong Xia jest interesująca i wnikliwa oraz stanowi duży wkład w dyscyplinę artystyczną reprezentowaną przez doktorantkę. Wobec powyższego stwierdzam, że doktorantka wykazała się wiedzą teoretyczną oraz umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. Rozwiązała założone zagadnienia artystyczne i spełnia wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

dr hab. Aleksandra Kubas-Kruk prof. AMKL

Aleksandra Kubas - Kruk